

Oliy ta'lim muassasalari va ularning filiallari, Tibbiyot xodimlarining kasbiy malakasini rivojlantirish markazi, respublika ixtisoslashtirilgan ilmiy-amaliy tibbiyot markazlari, ilmiy-tadqiqot institutlari va klinik ordinatorlarni o'qitish vakolati berilgan xususiy klinikalar klinik ordinaturasiga kirish test sinovlarida **BOLALAR XIRURGIYASI** fanidan foydalaniladigan test varianti tafsiloti

1. Test variantining qo'llanish maqsadi:

Bolalar xirurgiyasi fanidan test topshiriqlari O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim muassasalari va ularning filiallari, Tibbiyot xodimlarning kasbiy malakasini rivojlantirish markazi, respublika ixtisoslashtirilgan ilmiy-amaliy tibbiyot markazlari, ilmiy-tadqiqot institutlariga kirish test sinovlarida oliy ta'limning davlat ta'lim standartlari hamda Bolalar xirurgiyasi faniga oid o'quv dasturlarida o'zlashtirilishi belgilangan bilim, ko'nikma, malaka talablari asosida talabalarning tayyorgarlik darajasini aniqlab berish uchun mo'ljallangan.

2. Test variantini shakllantirishda asos bo'luvchi me'yoriy hujjatlar:

- O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "Tibbiyot xodimlari malakasini oshirish va ularni qayta tayyorlash tizimini takomillashtirish to'g'risida"gi 2009-yil 18-dekabrda VMQ-319-son qarori bilan tasdiqlangan "Tibbiyot xodimlari malakasini oshirish va ularni qayta tayyorlash tartibi to'g'risida Nizom";
- O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirining "2024/2025 o'quv yilida klinik ordinatura (rezidentura)ga qabul qilish to'g'risida"gi 2024-yil 17-iyuldagi 238-son buyrug'i;
- Bolalar xirurgiyasi faniga oid amaldagi davlat ta'lim standarti va o'quv dasturlari.

3. Bolalar xirurgiyasi fanidan shakllantiriladigan test variantining tarkibi:

Bolalar xirurgiyasi fanidan mutaxassislik fani sifatida shakllantiriladigan test varianti talabalarning nazariy bilimlarni o'zlashtirish darajasi bilan birga mantiqiy fikrlashi, masala va topshiriqlarni bajara olish qobiliyati va ta'limning keyingi bosqichiga tayyorgarligini baholaydigan, fanga oid kompetensiyalarni tekshirishga yo'naltirilgan test topshiriqlaridan tarkib topadi. Test topshiriqlarining soni hamda baholash mezonlari Sog'liqni saqlash vazirligi va oliy ta'lim muassasalari tomonidan tasdiqlanadi.

4. Test topshiriqlari yordamida tekshiriladigan fan mazmunining tarkibi

Kodi	Tekshiriladigan fan mazmunining tarkibi
1.1	Bolalar xirurgiyasi fan sifatida. Bolalar xirurgiyasida zamonaviy tekshirish usullari va amaliyotdagi endovizual texnologiyalar. Bolalar xirurgiyasining o'ziga xos xususiyatlari. Bolalar xirurgiyasi asoschilarini fanning rivojlanishiga qo'shgan xissasi. Bolalar xirurgiyasida zamonaviy tekshirish usullari. Bolalarda endovizual texnologiyalardan foydalanish.
1.2	Bolalarda o'tkir appenditsit. O'tkir appenditsitning asoratlari. Bolalik davriga xos o'tkir appenditsitni kechishi va katta yoshdagilardan farq qiluvchi asoratlari.
1.3	Bolalarda peritonitlar. Chaqaloqlarda va katta yoshli bolalarda uchraydigan peritonitlarning xususiyatlari va asoratlari.
1.4	Bolalarda orttirilgan ichak tutilishlari. Bolalik davriga xos va ko'p uchraydigan invaginatsiya, boshqa mexanik va dinamik orttirilgan ichak tutilishlari.
1.5	Bolalarda oshqozon-ichak tizimidan qon ketishi. Jigardan tashqari portal gipertenziyada qizilo'ngach va me'dadan qon ketishi, me'da va 12 barmoqli yara kasalliklarida, Mekkel divertikulitida, to'g'ri ichak polipi yorig'idan qon ketishi.
1.6	Bolalarda qorin bo'shlig'i a'zolarini yopiq shikastlanishlari. Jigar, taloq, me'da-ichak tizimi jarohatlari, ularni yorilishi va asoratlari.
1.7	Bolalarda qizilo'ngachning termik va kimyoviy kuyishlari. Qizilo'ngachning termik va kimyoviy kuyishlarini tashxislash, birinchi yordam, chandiqli stenozlarni oldini olish va davolash.
1.8	Bolalarda o't-safro chiqarish a'zolarining tug'ma rivojlanish nuqsonlari. O't yo'llari atreziyasi, o't yo'llari kistoz transformatsiyasi. Mexanik sariqlik.
1.9	Bolalarda yo'g'on ichak tug'ma rivojlanish nuqsonlari. Girshprung kasalligi, dolixokolon, Payra kasalligi.
1.10	Bolalarda qorin old va yon devori churralari. Tug'ma va orttirilgan kindik, chov, chov-yorg'oq churralari. Ularni tashxislash va davolash usullari.
1.11	Bolalarda qorin parda qin o'simtasi kasalliklari. Bolalarda gidrotsele va funikulotsele. Moyak rivojlanish nuqsonlari. Bolalarda jinsiy rivojlanishning buzilishi.
1.12	Qorin old devori va kindikning tug'ma rivojlanish nuqsonlari. Sariqlik yo'li va uraxus kasalliklari. Omfalotsele, gastroshizis.
1.13	Bolalarda o'pkaning bakterial destruksiyasi. Bakterial destruksiyaning klassifikatsiyasi, klinikasi, tashxislash, davolash usullari.
1.14	Bolalarda exinokokkoz. Exinokokkoz kasalligining sabablari, ko'p zararlanuvchi a'zolar, tashxislash va davolash usullari.
1.15	Bolalarda anorektal malformatsiyalar. Anorektal malformatsiyalar klassifikatsiyasi, tashxislash va davolash usullari.

5. Bolalar xirurgiyasi faniga oid kognitiv ko'nikma darajasi

1	quyi kognitiv daraja	<ul style="list-style-type: none"> - dasturining barcha bo'limlari bo'yicha tizimli, to'la va chuqur bilimga ega bo'lishi, zarur dalillar bilan asoslay olishi, ammo bir oz kamchiliklar bilan; - terminologiyadan (shu jumladan, ilmiy, xorijiy tilda ham) aniq, o'z o'rnida foydalanishi; - o'z fikrini isbotlashda yoki boshqa nazariy materialni bayon qilishda yuzaga kelgan noaniqliklarni mustaqil bartaraf eta olishi; - dasturning tayanch tushunchalarini bilishi, qisqa vaqt ichida ilmiy va kasbiy vazifalarni qo'yish hamda hal qilishda undan unumli foydalanishi; - amaliy ko'nikmalarni mustaqil ravishda bajara olishi (sifati va belgilangan soni jihatdan) va kompetentsiyalarni egallashi, ammo biroz kamchiliklar bilan; - amaliy mashg'ulotlarda normativ-huquqiy hujjatlarni yaxshi bilishini namoyish qilishi, ushbu bilimlarni yangi vaziyatlarda to'g'ri (lekin doim ham ratsional emas) qo'llay olishi, bajarilgan ish natijalarini yetarli darajada rasmiylashtira olmaganligi; - dastuda tavsiya qilingan asosiy adabiyotlarni o'zlashtirishi; - o'rganilayotgan modul bo'yicha nazariyalar, kontseptsiyalar va yo'nalishlar mohiyatini anglay olishi.
2	yuqori kognitiv daraja	<ul style="list-style-type: none"> - dasturining barcha bo'limlari bo'yicha tizimli, to'la va chuqur bilimga ega bo'lishi, zarur dalillar bilan asoslay olishi; - terminologiyadan (shu jumladan, ilmiy, xorijiy tilda ham) aniq, o'z o'rnida foydalanishi, savollarga javobni mantiqan to'g'ri, stilistik savodli ravishda ifodalashi; - muammoli savollarni aniqlashi, o'z qarashlarini ilmiy-amaliy tilda asoslab bera olishi; - tayanch tushunchalarini bilishi va uni qisqa vaqt ichida ilmiy va amaliy masalalarni yechishda samarali qo'llay olishi; - nostandart vaziyatlarda muammolarni mustaqil va ijodiy hal qila olish qobiliyatini ko'rsata olishi; - amaliy ko'nikmalarni mustaqil ravishda to'liq bajara olishi (sifati va belgilangan soni jihatdan) va kompetentsiyalarni to'liq egallashi; - amaliy masalalarni qisqa, asoslangan va ratsional ravishda hal etishi; - modul dasturida tavsiya etilgan asosiy va qo'shimcha adabiyotlarni to'liq va chuqur o'zlashtirishi; - dastur bo'yicha nazariyalar, kontseptsiyalar va yo'nalishlar mohiyatini anglash, ularga tanqidiy baho berish va boshqa modullar ilmiy yutuqlarini qo'llay olishi.

6. Bolalar xirurgiyasi fanidan test topshiriqlari yordamida tekshiriladigan bilim, ko'nikma, malaka va kompetensiyalar

Bolalar xirurgiyasi faniga oid test varianti abituriyentlarning nazariy bilimlarni o'zlashtirish darajasini, ularning mantiqiy fikrlashini baholaydigan test topshiriqlaridan iborat. Mazkur test topshiriqlarini shakllantirishda amaldagi davlat

ta'lim standartlari, pediatriya fani ta'lim o'quv dasturlarida o'zlashtirilishi belgilab ko'rsatilgan bilim, ko'nikma, malaka va kompetensiyalar asos sifatida qaraldi.

Fan		Tekshiriladigan bilim, ko'nikma, malaka va kompetensiyalar	Kodi
Bolalar xirurgiyasi	Bolalar xirurgiyasi fan sifatida. Bolalar xirurgiyasida zamonaviy tekshirish usullari va amaliyotdagi endovizual texnologiyalar.	Bolalar xirurgiyasining o'ziga xos xususiyatlari. Bolalar xirurgiyasi asoschilarini fanning rivojlanishiga qo'shgan hissasi. Bolalar xirurgiyasida zamonaviy tekshirish usullari. Bolalarda endovizual texnologiyalardan foydalanish.	1.1.1
	Bolalarda o'tkir appenditsit.	O'tkir appenditsitning asoratlari. Bolalik davriga xos o'tkir appenditsitni kechishi va katta yoshdialardan farq qiluvchi asoratlari.	1.2.1
	Bolalarda peritonitlar.	Chaqaloqlarda va katta yoshli bolalarda uchraydigan peritonitlar xususiyatlari va asoratlari.	1.3.1
	Bolalarda orttirilgan ichak tutilishlari.	Bolalik davriga xos va ko'p uchraydigan invaginatsiya, boshqa mexanik va dinamik ortirilgan ichak tutilishlari.	1.4.1
	Bolalarda oshqozon-ichak tizimidan qon ketishi.	Jigardan tashqari portal gipertenziyada qizilo'ngach va me'dadan qon ketish, me'da va 12 barmoqli yara kasalliklarida, Mekkel divertikulitida, to'g'ri ichak polipida yorig'idan qon ketishi.	1.5.1
	Bolalarda qorin bo'shlig'i a'zolarini yopiq shikastlanishlari.	Jigar, taloq, me'da-ichak tizimi jarohatlari, ularni yorilishi va asoratlari.	1.6.1
Bolalarda qizilo'ngachning termik va kimyoviy kuyishlari.	Qizilo'ngachning termik i kimyoviy kuyishlarini tashxislash, birinchi yordam, chandiqli stenozlarni oldini olish va davolash.	1.7.1	
Bolalarda o't-safro chiqarish a'zolarining tug'ma rivojlanish nuqsonlari.	O't yo'llari atreziyasi, o't yo'llari kistoz trasformatsiyasi. Mexanik sariqlik.	1.8.1	
Bolalarda yo'g'on ichak tug'ma rivojlanish nuqsonlari.	Girshprung kasalligi, dolixokolon, Payra kasalligi.	1.9.1	
Bolalarda qorin old va yon devori churrallari.	Tug'ma va ortirilgan kindik, chov, chov-yorg'oq churrallari. Ularni tashxislash va davolash usullari.	1.10.1	
Bolalarda qorin parda qin o'simtasi kasalliklari.	Bolalarda gidrotsele va funikulotsele. Moyak rivojlanish nuqsonlari. Bolalarda jinsiy rivojlanishni buzilishi.	1.11.1	

	Qorin old devori va kindikning tug'ma rivojlanish nuqsonlari.	Sariqlik yo'li va uraxus kasalliklari. Omfalotsele, gastroshizis.	1.12.1
	Bolalarda o'pkaning bakterial destruksiyasi.	Bakterial destruksiyaning klassifikatsiyasi, klinikasi, tashxislash, davolash usullari.	1.13.1
	Bolalarda exinokokkoz.	Exinokokkoz kasalligini sabablari, ko'p uchraydigan zararlanuvchi a'zolar, tashxislash va davolash usullari.	1.14.1
	Bolalarda anorektal malformatsiyalar.	Anorektal malformatsiyalar klassifikatsiyasi, tashxislash va davolash usullari.	1.15.1

7. Foydalanishga tavsiya etilgan adabiyotlar

1. Bolalar xirurgiyasi. 1-2 tom. Darslik. Aliyev M.M., Toshkent. Yangi nashr, 2018 y.
2. Детская хирургия. Учебник. 1-2 том. Алиев М.М., Ташкент, Янги нашр. 2018 г.
3. Детская хирургия. Учебник. Исаков Ю.Ф., Разумовский А.Ю., Москва, «ГЭОТАР-Медиа», 2016 г.
4. Болалар хirurgiyasi. Дарслик. Сулаймонов А.С., Тошкент, 2000 й.
5. Детская хирургия. Национальное руководство краткая версия. Разумовский А.Ю., Москва, «ГЭОТАР-Медиа», 2016 г.
6. Ashcraft's Pediatric Surgery 6 th Edition. Textbook. George W. Holcomb III., NY. 2014 y.
7. Гнойная хирургия детского возраста. Монография. Баиров Г.А., Рошаль Л.М., Санкт-Петербург, 1991 г.
8. Руководство по детской поликлинической хирургии. Лёнушкин А.И., Ленинград, Медицина, 1986 г.
9. Болалар хirurgик колопроктологияси. Ҳамроев А.Ж., Атакулов Ж.А., Лёнушкин А.И., Тошкент, 2005 й.

*Izoh: Mazkur hujjatga aprobatsiya natijalari hamda vakolatli davlat tashkilotlarining tegishli qaror va buyruqlariga asosan qo'shimcha va o'zgartirishlar kiritilishi mumkin.